

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
BANKA E SHQIPËRISË
KËSHILLI MBIKËQYRËS

Projekt

V E N D I M

Nr. _____, datë _____.____.2024

**PËR DISA NDRYSHIME NË RREGULLOREN
“PËR ADMINISTRIMIN E RREZIKUT NË VEPRIMTARINË E SUBJEKTEVE
FINANCIARE JOBANKA”**

Në bazë dhe për zbatim të nenit 1, pika 4, shkronja “b”, nenit 12, shkronja “a” dhe nenit 43, shkronja “c” të ligjit nr.8269, datë 23.12.1997, “Për Bankën e Shqipërisë”, i ndryshuar; dhe nenit 126 të ligjit nr. 9662, datë 18.12.2006, “Për bankat në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar, Këshilli Mbikëqyrës i Bankës së Shqipërisë, me propozimin e Departamentit të Mbikëqyrjes,

VENDOSI:

1. Në rregulloren “Për administrimin e rrezikut në veprimtarinë e subjekteve financiare jobanka”, miratuar me vendimin e Këshillit Mbikëqyrës nr. 02, datë 17.01.2013, e ndryshuar, të bëhen ndryshimet e mëposhtme:

a) Në nenin 4, pika 2, pas shkronjës “f”, shtohen shkronjat “g” dhe “h” me përmbajtjen e mëposhtme:

“g) “konsumator” - do të ketë të njëjtin kuptim të përcaktuar në pikën 6 të nenit 3 të ligjit nr. 9902, datë 17.4.2008 “Për mbrojtjen e konsumatorëve”, i ndryshuar;

h) “kontratë e kredisë konsumatore” - do të ketë të njëjtin kuptim të përcaktuar në nenin 44 të ligjit nr. 9902, datë 17.4.2008 “Për mbrojtjen e konsumatorëve”, i ndryshuar.”;

b) Pas nenit 13, shtohen nenet 13/1, 13/2 dhe 13/3 me përmbajtjen e mëposhtme:

“Neni 13/1

**Kërkesa të përgjithshme mbi kredihënien ndaj kredimarrësve konsumatorë në
kontratat e kredisë konsumatore**

1. Subjekti, përpara se të lidhë një kontratë kredie dhe gjatë procesit të monitorimit të kredisë gjatë kohëzgjatjes së kredisë, vlerëson aftësinë paguese dhe profilin e rrezikut të kredimarrësit, bazuar në të dhëna të mjaftueshme, të sakta dhe të përditësuara.
2. Subjekti siguron të dhëna dhe informacione të nevojshme të ofruara nga vetë kredimarrësi dhe nga burime të tjera të brendshme ose të jashtme të subjektit, që mund të ndikojnë aftësinë paguese të kredimarrësit, në veçanti qëndrueshmërinë e të ardhurave, historikun e pagesave, probabilitetin e ndryshimit të të ardhurave (rritjen ose rënien), si dhe të gjitha detyrimet e tjera financiare. Rrjetet sociale nuk do të konsiderohen si burim i jashtëm informacioni për vlerësimin e aftësisë paguese të kredimarrësit.
3. Subjekti, në mbledhjen e informacionit dhe të dhënave për kredimarrësin nga palë të treta, siguron që kredimarrësi është informuar dhe ka dhënë pëlqimin e tij, përpara mbledhjes së këtij informacioni.
4. Subjekti kryen verifikime të arsyeshme dhe ndërmerr hapa të nevojshme për të verifikuar informacionin në lidhje me burimin e aftësisë paguese, në rastet e kredimarrësve që janë të vetëpunësuar ose kanë të ardhura sezonale ose të ardhura të tjera të parregullta.
5. Subjekti siguron që aftësia paguese e kredimarrësit për të përmbushur detyrimet sipas kontratës së kredisë nuk bazohet në një rritje të konsiderueshme të pritshme të të ardhurave të kredimarrësit, përveç rasteve kur dokumentacioni ofron prova të mjaftueshme. Subjekti shmang nxitjen e vështirësive të panevojshme financiare dhe të mbiborxhit të kredimarrësit.
6. Subjekti vlerëson aftësinë aktuale dhe të ardhshme të kredimarrësit për të përmbushur detyrimet sipas kontratës së kredisë, duke konsideruar specifikat e saj (kredisë), të tilla si: llojin e kredisë, afatin e maturimit dhe normën e interesit. Në këtë vlerësim, subjekti merr në konsideratë edhe rritjen e normave të interesit në rastin e kontratave me norma të ndryshueshme, luhatjet e pafavorshme të kursit të këmbimit, etj.
7. Subjekti përcakton në procedurat e brendshme, informacionin që do përdoret për vlerësimin e aftësisë paguese të kredimarrësit, në varësi të shumës dhe llojit të kredisë. Subjekti, për kreditë ndaj konsumatorëve duhet të ketë në dispozicion dhe të përdorë informacionin e mbështetur nga të dhëna/dokumenta të nevojshme dhe të përshtatshme, në lidhje me të paktën sa vijon:
 - a) qëllimin e kredisë;
 - b) punësimin, kushtet financiare dhe qëndrueshmërinë e të ardhurave;
 - c) burimet e ripagimit të kredisë;
 - d) përbërjen familjare dhe personat në varësi;
 - e) angazhimet financiare dhe shpenzimet për përmbushjen e tyre;
 - f) shpenzimet e zakonshme/të përditshme;
 - g) kolateralin (për kredidhënien e siguruar/kolateralizuar);

- h) zbutës të tjerë të rrezikut, të tilla si garancitë, kur vihen në dispozicion.
8. Subjekti në vlerësimin e aftësisë paguese të kredimarrësit konsideron faktorë/elementë të përshtatshëm që ndikojnë në kapacitetin ripagues aktual dhe të ardhshëm të kredimarrësit. Këta faktorë/elementë përfshijnë detyrime/kredi të tjera të kredimarrësit, afatin e tyre të maturimit, normën e interesit, tepricën e mbetur të detyrimeve, si dhe sjelljen e kredimarrësit në shlyerjen e detyrimit. Në elementët e konsideruar përfshihen edhe shpenzimet e jetesës së kredimarrësit.
 9. Subjekti kryen vlerësimin e aftësisë paguese në bazë të aftësisë së përbashkët paguese të bashkëkredimarrësve, në rastet kur kërkesa për kredi paraqitet bashkërisht nga më shumë se një kredimarrës.
 10. Subjekti, në rastin e një kontrate kredie e cila përfshin garanci nga një palë e tretë, vlerëson nivelin e mbrojtjes së ofruar nga garancia dhe nëse është e nevojshme, kryen një vlerësim të aftësisë paguese të garantuesit, të veçuar nga analiza e aftësisë paguese të kredimarrësit.

Neni 13/2

Kërkesa specifike mbi analizën e aftësisë paguese të kredimarrësve konsumatorë

1. Subjekti, në vlerësimin e aftësisë paguese të kredimarrësit konsumator duhet të bazohet të paktën në kufizimet e raportit të shërbimit të borxhit kundrejt të ardhurave (DSTI), ku raporti llogaritet si më poshtë:

$$DSTI = \frac{DS \text{ (Totali i kësteve mujore të kredive ekzistuese, përfshirë edhe kredinë që po aplikon)}}{I \text{ (Të ardhurat neto të të gjithë bashkëkredimarrësve)}}$$

ku:

DS – është shuma e të gjitha pagesave/detyrimeve financiare në muaj lidhur me kredinë për të cilën kredimarrësi ka aplikuar, si dhe me kredi në institucione të tjera financiare, në momentin e dhënies së kredisë. Në shumën e pagesave/detyrimeve financiare do të përfshihen pagesa e kryegjësë, interesit dhe çdo komisioni tjetër, pjesë e kontratës së kredisë.

I – është e ardhura neto e kredimarrësit, pas pagesave të taksave dhe kontributeve të tjera të detyrueshme shoqërore, që janë të dokumentuara dhe mund të verifikohen dhe të njihen si të qëndrueshme nga subjekti (p.sh duke konsideruar kontratat e përkohshme të punësimit, vetë-punësimin, etj).

2. Subjekti, në llogaritjen e të ardhurave për qëllime të vlerësimit të aftësisë paguese të konsumatorit, merr në konsideratë të ardhurat e tij (konsumatorit), bazuar në të

dhënat e të paktën 6 muajve të fundit përpara momentit të kryerjes së analizës financiare.

- 3. Në rastin e të ardhurave të pritshme, rritja në të ardhura do të konsiderohet vetëm në rastet kur ka evidenca të shkruara.*
- 4. Vlera e raportit të shërbimit të borxhit kundrejt të ardhurave (DSTI) e parashikuar në pikën 1 të këtij neni, nuk duhet të tejkalojë vlerën prej 40%. Kjo vlerë mund të jetë më e lartë në rastet kur kredimarrësi ka evidenca të mjaftueshme që niveli më i lartë i raportit DSTI nuk çënon pagesën e detyrimeve të kredisë. Këto raste do të trajtohen si raste përjashtimore të cilat nuk duhet të tejkalojnë 10% të shumës së kredive të reja të dhëna nga subjekti për një vit kalendarik.*
- 5. Subjekti harton procedura të brendshme mbi llogaritjen e raportit të shërbimit të borxhit kundrejt të ardhurave (DSTI) si dhe përcakton kërkesa më të kufizuara përsa lidhet me nivelin e treguesit për kredimarrësit me të ardhura të parregullta ose të luhatshme, apo për kredimarrësit monedha e të ardhurave të të cilëve është e ndryshme nga monedha e kredisë.*
- 6. Subjekti, në vlerësimin e aftësisë paguese të kredimarrësit konsumator, krahas kërkesave si më sipër, vlerëson edhe të ardhurat e disponueshme të kredimarrësit. Të ardhurat e disponueshme llogariten si të ardhura që mbeten pas zbritjes nga të ardhurat neto, siç përcaktohen në pikën 1 të këtij neni, të pagesave të kësteve të kredive dhe të një niveli të arsyeshëm të shpenzimeve të jetesës të kredimarrësit. Subjekti harton metodologji të brendshme për përcaktimin dhe përlllogaritjen e shpenzimeve të jetesës së kredimarrësit. Të ardhurat e disponueshme duhet të jenë pozitive.*

Neni 13/3

Kufizimet në kontratat e kredisë konsumatore

- 1. Subjekti nuk lidh kontrata të kredisë konsumatore me persona nën moshën 18 vjeç.*
- 2. Subjekti nuk lidh kontrata të kredisë konsumatore me persona të cilësuar me aftësi të kufizuara, ose me persona të cilët marrin vendime nën asistencën e një personi tjetër, kufizime të cilat ndikojnë në mosshlyerjen e detyrimit të kredisë.*
- 3. Subjekti nuk lidh kontrata të kredisë konsumatore gjatë fashës orare 22:00 deri në 07:00.*
- 4. Subjekti nuk lidh kontrata të kredisë konsumatore me persona të cilët rezultojnë në regjistrat e krijuar nga subjektet për personat që nuk lejohen të lidhin një kontratë kredie.*
- 5. Subjekti nuk ekspozohet në më shumë se 2 kredi konsumatore ndaj të njëjtit kredimarrës, në të njëjtën kohë.”;*

c) Pas nenit 17 shtohet neni 17/1 me përmbajtjen e mëposhtme:

**“Neni 17/1
Kontratat e kredisë konsumatore**

Institucionet financiare të mikrokredisë, në kredidhënien ndaj kredimarrësve konsumatorë në kontratat e kredisë konsumatore, do të zbatojnë kërkesat e përcaktuara në nenet 13/1, 13/2 dhe 13/3 të kësaj rregulloreje.”.

2. Ngarkohen subjektet financiare jobanka të licencuara nga Banka e Shqipërisë për veprimtarinë e kredidhënies dhe institucionet financiare të mikrokredisë, me zbatimin e këtij vendimi.
3. Ngarkohet Departamenti i Mbikëqyrjes së Bankës së Shqipërisë për ndjekjen e zbatimit të këtij vendimi.
4. Ngarkohet Kabineti i Guvernatorit dhe Departamenti i Kërkimeve me publikimin e këtij vendimi, përkatësisht në Fletoren Zyrtare të Republikës së Shqipërisë dhe në Buletinin Zyrtar të Bankës së Shqipërisë.

Ky vendim hyn në fuqi në 1 janar 2025.

SEKRETARI

Elvis Çibuku

KRYETARI

Gent Sejko